

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IV. In nostra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

que deferri possit ad integræ probationis complementum. Ita habetur in hoc c. & consentit l. in bonæ fidei, 3. in. Gl. C. de rebus creditis, Gl. in c. vlt. ver. à te. de iure iur. & dixi lib. 4. Th. mor. tr. 3. c. 5. n. 3.

3 NOTANDVM III. Spoliatus à Iudice per sententiam nullam, potest petere restitutionem, ita vt prius de proprietate non cognoscatur, quàm possessio ei restituta sit, vt etiam dixi c. causa, 22. not. 2. de offic. delegati. Si tamen Iudex probabili errore ductus est, vt quia nesciuit, Procuratorem reuocatum fuisse, tunc agi non potest contra eum interdicto vnde vi; cum iniuriam non intulerit; sed per viam nullitatis, vt Iudex ex officio, declarata sententiâ nullâ, restitutionem faciat. Qui videtur esse casus huius c. & docet Innocent. hic n. 2. Abb. n. 4.

4 NOTANDVM IV. Spoliatus restitui non debet, si canonicum obtet impedimentum. Et Gl. quidem hoc ver. quatuor affert exceptiones, quæ spoliato restitutionem petenti obijci possint: I. Quod excommunicatus sit, ac nondum absolutus. II. Quod pactus sit de restitutione non petenda. III. Quod contra ipsum spoliatum sententia lata sit super proprietate. Nam agenti possessorio iudicio obstat exceptio notorij defectus proprietatis, sicuti dixi lib. 5. Theol. mor. tr. 10. p. 4. c. 7. n. 10. IV. Quod sententiam Iudicis, ob quam possessione deiectus fuit, cum nullitatis arguere posset, ratam haberit.

5 NOTANDVM V. Si ius commune resistat possessori (vt in casu huius c. quod Archidiaconus aliam insuper præbendam incompatibilem habeat) tum tenetur ostendere titulum possessionis suæ, vt dixi in c. 3. not. 2. de offic. Ordin. in 6. & tradit Gl. hic ver. probare. Veruntamen etiam in causa beneficiaria, spoliatus possessione prius restitui debet, quàm titulum institutionis suæ exhibere, aut probare teneatur, sicuti aperte colligitur ex hoc c. & contra multos docet Abb. in c. in literis, n. 12. & seqq. de restit. Spoliatorum. Dummodò notorium non sit, titulum seu ius beneficij nullum cōpetere, vt supra dixi not. 4.

Corollarum. Si quis literas Papal. impetrat ad beneficium, tanquam de iure vacet, quod de facto possidetur, debet ostendere nullitatem; cum alioquin præsumptio sit pro possessore, l. vlt. C. de rei vindicatione. Ita Abb. hic n. 9.

CAPITVLVM IV.

In nostra.

PARAPHRASIS.

In criminali aliqua causa, quæ erat inter Tullensem Episcopum, & Decanum, Episcopus duos Presbyteros Procuratores destinavit ad Sedem Apostolicam; sed paulò post de fide illorum dubitans, mandatum procuratorium ab eisdem reuocauit. Sed illi nihilominus, tametsi literas mandati reuocatorias recepissent, in iudicium ingressi vnâ cum aduersario literas Apostolicas ad Iudices delegatos impetrarunt. Coram his Episcopus excipiens, inducias sibi dari postulauit ad probandum, quod falsi Procuratores fuerint. Sed Iudices exceptione ipsa tanquam inutili reiecta, dilationem concedere recusarunt; quare Episcopus ad Sedem Apostolicam appellauit. Verùm ea non obstante, Iudices lite non contestata, ac iuris ordine prætermisso, testes contra Episcopum receperunt, eumque à Tullensi Ecclesia remouerunt. Mirabilia hæc visa sunt Innocent. III. Sed vera esse credidit, quia viri Religiosi, prouidi, honesti, cum iuramento de ijs testati fuerunt. Quamobrè idem Innocentius processum Iudicum illorū irritandum, seu potius irritum esse iudicauit: propterea quod falsi Procuratoris exceptio non solum ante, sed etiam post latam sententiam obijci possit; ita vt iudicium, seu acta iudicij nullius momenti sint, si talis exceptio probata fuerit.

FFFFF

SVM-

SUMMARIUM.

1. Presbyter potest constitui Procurator Episcopi ad lites.
2. Acta iudicij cum procuratore falso nullius momenti sunt, per se loquendo; & talis exceptio etiam post litem contestatam, & latam sententiam opponi debet.
3. Si persona ad procurandum inhabilis vel prohibita constituta sit, qua per se in iudicio stare potest, tum exceptio contra illam opponi debet ante litem contestationem: post illam autem opponi potest, si per se stare non possit in iudicio.

NOTANDUM I. Presbyter potest constitui Procurator Episcopi ad lites. Quod videtur esse contra c. vii. de postulando: Sed respondetur, Ob coniunctionem, & reuerentiam, quam Presbyter Episcopo suo debet, non minus posse eum postulare, vel Procuratorem agere pro Episcopo, quam pro Ecclesia sua. Ita Ioan. Andr. hic n. 2. Abb. not. 2. Idque maximè locum habet, si Episcopus defendendus sit.

NOTANDUM II. Acta iudicij cum Procuratore falso (id est, qui madata procuratorium non accepit, vel à quo reuocatum fuit) nullius momenti sunt, per se loquendo. Quamobrem talis exceptio, sicuti & omnia alia, quæ est de nullitate iudicij, etiam post litem contestatam, imò post latam sententiam opponi potest. Ita Gl. hic communiter recepta, ver. exceptio, & habetur in l. licet, 24. C. eod.

3. Sed quid? Si aliquis secundum iura inhabilis, aut prohibitus (vt Clericus, Minor natus, aut Religiosus) procurator constitutus sit. Resp. cum Bartolo in l. filiusfamil. §. Veterani, n. 5. ff. de Procur. Abb. c. penult. n. 6. infra, eod. distinguendum esse: Si enim sit persona, quæ per se in iudicio stare potest, vt clericus, miles, mulier, tum exceptio contra illam ante litem contestationem opponi debet: alioquin, si non opponatur, efficietur dominus lites, vt deinde repelli

nequeat, iuxta l. ita demum, 13. iun. Gl. C. eod. Sin autem per se stare non possit in iudicio, vt amens, pupillus, Religiosus; tum exceptio etiam post litem contestationem opponi poterit.

CAPITVLVM V.

Tuz.

PARAPHRASIS.

Si maritus uxorem coram seculari Iudice de adulterio accuset criminaliter ad poenam legalem ei inferendam, non per procuratorem, sed personaliter præsens esse debet; cum se inscribere, & ad talionis poenam obligare debeat. Sin autem uxorem accusare velit coram Iudice Ecclesiastico ad diuorsium instituendum, tum licet se inscribere debeat, vt nomen, locum, tempus, & alia lege civili requisita designet; quia tamen ad talionis poenam, si forte in probatione defecerit, obligare se non tenetur, ideo sustineri potest, si necessitas id postulet, vt per procuratorem agat: Quia eiusmodi accusatio etsi de crimine sit, non tamen est criminalis; sed veluti mixta inter civilem & criminalem. Securius tamen erit, si partes principales personaliter in iudicio compareant.

SUMMARIUM.

1. In causa criminali, ubi non pecuniaria multa, sed maior poena, seu capitalis poena pro crimine imponenda sit, partes personaliter adesse debent. Si tamen reus adesse commode nequeat, per procuratorem se defendere potest.
2. Qui alterum criminaliter accusat, inscribere se, & ad poenam talionis obligare debet sed hodie per desuetudinem sublata est.
3. Iudex secularis cognoscit de adulterio, si agatur criminaliter ad poenam sanguinis; Ecclesiasticus si agatur ad diuorsium, seu tori separationem.
4. Instituens criminalem actionem contra adulterum